

**Wyrok z dnia 19 października 1994 r.
II URN 36/94**

Osoba podlegająca ubezpieczeniu społecznemu z tytułu działalności rolniczej przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342) jest ubezpieczonym w rozumieniu art. 19 tejże ustawy.

Przewodniczący SSN: Stefania Szymańska, Sędzia SN: Józef Iwulski, Sędzia SA: Barbara Wagner (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Jana Szewczyka, po rozpoznaniu w dniu 19 października 1994 r. sprawy Anny M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. o emeryturę rolniczą, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 1 grudnia 1992 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach.

U z a s a d n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach ustaliwszy, że ubiegająca się o emeryturę rolniczą Anna M., od roku 1989 nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, wyrokiem z dnia 1 grudnia 1992 r., [...] oddalił jej odwołanie z dnia 19 września 1992 r. od decyzji [...] wydanej w dniu 18 września 1992 r. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., odmawiającej przyznania wnioskowanego świadczenia.

Zdaniem Sądu skoro odwołująca się "nie pozostawała w ubezpieczeniu społecznym rolników ani w dacie wejścia w życie ustawy - 1 stycznia 1991 r. ani w chwili złożenia wniosku w dniu 28 lipca 1992 r. " nie spełniła jednego z przewidzianych w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342), powoływanej dalej jako " ustawa o u.s.r.", warunków nabycia prawa do emerytury.

Minister Sprawiedliwości wyrok ten zaskarżył rewizją nadzwyczajną z dnia 18 sierpnia 1994 r. i podnosząc zarzut rażącego naruszenia prawa, a w szczególności art. 19 ust. 1 ustawy o u.s.r., oraz naruszenia interesu Rzeczypospolitej Polskiej, wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach lub zmianę i przyznanie Annie M. prawa do emerytury rolniczej od dnia 28 kwietnia 1992 r. Zdaniem rewidującego Sąd błędnie przyjął, że pozostawanie w ubezpieczeniu społecznym w dniu wejścia w życie ustawy o u.s.r. lub w dniu złożenia wniosku o świadczenie warunkuje - poza spełnieniem innych ustawowych wymagań- nabycie prawa do świadczeń w tej ustawie przewidzianych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 19 ust. 1 ustawy o u.s.r. emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który osiągnął wiek emerytalny (wynoszący dla kobiet 60 lat) i podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 100 kwartałów.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, sporządzonego na żądanie Sądu Najwyższego, wynika jednoznacznie, że podstawę prawną rozstrzygnięcia w nim zawartego stanowi art. 19 ust. 1 ustawy o u.s.r., przy czym Sąd Wojewódzki przyjął, że uprawnionym do emerytury przewidzianej w tym przepisie jest ubezpieczony, a zatem osoba podlegająca ubezpieczeniu rolniczemu w dniu złożenia wniosku o świadczenie lub w dniu wejścia ustawy w życie.

Jakkolwiek kwestia ta budziła w praktyce wątpliwości, za utrwalony już w orzecnictwie uznać należy pogląd, że "okres ubezpieczenia rolniczego w rozumieniu dotychczasowych przepisów należy traktować jako okres ubezpieczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o u.s.r." (por. wyrok SN z dnia 19 listopada 1993 r., II URN 47/93, OSNCP 1994 z. 5 poz. 117). W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy, kierując się regułami wykładni logicznej, systemowej i funkcjonalnej, wywiódł, że obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie społeczne, niezależnie od wprowadzającej go podstawy prawnej, prowadzi do uzyskania określonego stażu ubezpieczeniowego i stanowi - w tym zakresie - jego prawo nabyte, które nie może ulec przekreśleniu.

Rację ma przeto rewidujący, że "ubezpieczonym w rozumieniu przepisów prawa ubezpieczeń społecznych jest każdy, kto podlegał (kiedykolwiek) obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, a nie tylko ten, kto aktualnie podlega temu obowiązkowi." Samo zatem ustalenie, że odwołująca się w chwili złożenia wniosku o emeryturę rolniczą nie podlegała rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu nie daje podstaw do odmowy przyznania jej wnioskowanego świadczenia.

Ponieważ urodzona 26 czerwca 1926 r. Anna M. osiągnęła wiek emerytalny przewidziany w art. 19 ust. 1 pkt 1 ustawy o u.s.r., okolicznością wymagającą wyjaśnienia jest ustalenie okresu jej podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

Z zaświadczenia wydanego w dniu 29 lipca 1992 r. przez Urząd Miejski w P. wynika, że odwołująca się opłacała składki na ubezpieczenie społeczne w okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r., tj. przez 46 kwartałów.

Według art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy o u.s.r. do okresu podlegania ubezpieczeniu zalicza się, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r., okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w nim, po ukończeniu 16 roku życia.

W oświadczeniu złożonym w Urzędzie Miejskim w P. Anna M. podała, że w okresie od 27 czerwca 1942 r. do 4 listopada 1950 r. pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców, prowadząc je następnie do 30 grudnia 1968 r. zaś od 31 grudnia 1968 r. prowadziła gospodarstwo własne.

Ponieważ okoliczności te są istotne dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, a nie były badane ani w postępowaniu rentowym ani odwoławczym, konieczne jest ich wyjaśnienie i w tym celu przeprowadzenie postępowania dowodowego.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy stosownie do treści art. 422 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

=====